Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXIX № 29 (3492) Варшава, 21 липня 2024 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з соцмереж

ISSN 027-8254
29
9 770027 825245

Саміт НАТО, вибори в США, атака на «Охматдит». с. 6

Президент України відвідав Варшаву. с. 2

Туск і Зеленський підписали угоду про безпеку. с. 4

eprasa.pl 69bf220dd8

Об'єднання українців у Польщі
Фото з фейсбук-сторінки Посольства України в Польщі

Президент України відвідав Варшаву

Гаряче політичне літо цього року принесло Варшаві багато подій. 8 липня до їхнього переліку додався офіційний візит до Польщі президента України Володимира Зеленського. Інформація про цю поїздку звучала з уст польських політиків і раніше, але з огляду на вимоги безпеки високого гостя ніхто про неї та її програму не повідомляв. У понеділок, від ранку, центр Варшави перекрила поліція, зупинився рух автобусів, трамваїв та легкових машин. Масштаб заходів безпеки, які можна порівняти лише з приїздом до польської столиці американських президентів, демонструє особливість позиції, котру на світовій арені займає Україна та її президент, над якими постійно нависає загроза російського терористичного акту.

Візит у Варшаві був дуже коротким. Президент прилетів о 10-й годині, зустрівся з прем'єр-міністром Дональдом Туском, президентом Анджеєм Дудою, а вже о 17-й полетів до Вашингтона. Перед відльотом, однак, уперше від початку повномасштабної агресії, президент України зустрівся з представниками української громади. Сама зустріч пройшла у приміщенні Посольства України у Варшаві. Її учасниками стали заступник міністра науки Польщі професор Анджей Шептицький, співголова Спільної комісії уряду та нацменшин доктор Григорій Купріянович, Олександр Бачик, почесний консул України в Перемишлі, представники Об'єднання українців у Польщі, «Євромайдану-Варшава», Українського дому у Варшаві, фонду Uniters, Пласту, українських шкіл – люди, котрі роками активно залучені до підтримки України.

eprasa.pl 69bf220dd8

Президент Зеленський звернувся до учасників та всіх членів організацій, яких вони представляють, зі словами подяки за підтримку, надану Україні, особливо від часу повномасштабного вторгнення. Коротко підбив підсумки своїх зустрічей у Польщі, наголошуючи на підписаному безпековому договорі між двома країнами. Цей договір, за словами Володимира Зеленського, має зовсім нові положення, яких немає в угодах з іншими державами. Польща підтримує Україну у всіх стратегічних питаннях, котрі стосуються війни проти російської агресії. Він анонсував також нові домовленості та угоди, що мають регулювати інші питання двосторонніх відносин. Жодного разу президент не натякнув на спірні чи проблемні питання у стосунках обох держав.

Після дуже теплої, виголошеної з усмішкою промови президента слово було надано представникам української громади. Заступник міністра науки професор Анджей Шептицький говорив про українських студентів у Польщі та основні напрями політики польського уряду щодо підтримки й допомоги українським вищим навчальним закладам.

Мирослав Скірка, голова Об'єднання українців у Польщі, висловив президенту Зеленському щиру повагу та подякував усім, хто бореться з російською агресією, а особливо воїнам героїчних Збройних сил України й інших утворень, що захищають Батьківщину. Члени ОУП ще до 2022 року активно підтримували українську державу, а від часу повномасштабного вторгнення допомогли мільйонам біженців та десяткам тисяч захисників. Прикладом нашої активної діяльності є Народний дім у Перемишлі, який став хабом допомоги та підтримки, тисячі тонн гуманітарних вантажів, організованих відділом у Щеціні, та допомога, котра нараховує десятки мільйонів, від усіх відділів, гуртків та членів організації.

Голова фонду «Євромайдан-Варшава» Наталія Панченко розповіла про важливість інформаційних і медійних проєктів, які постійно нагадують про російську агресію та її злочини, закликають цивілізований світ до допомоги Україні. Саме «Євромайдан» зустрів у Варшаві Джо Байдена рекламною кампанією «F-16 for Ukraine», яку президент США бачив із вікон готелю у столиці Польщі.

Мирослава Керик, голова Українського дому у Варшаві, розповідала про допомогу біженцям, котрі опинилися в столиці, а також заходи з лобіювання відповідних для них прав серед польських політиків і громадських організацій. Фонд Uniters провадить активну діяльність, починаючи від 2014-го, створивши акцію «Свята без тата». Організація передає пряму, зокрема медичну, допомогу захисникам і виготовляє засоби, котрі використовують у боротьбі з агресором. Фонд представила його співзасновниця Галина Андрушків. Скориставшись нагодою, вона розповіла про труднощі від українських прикордонників та чиновників, які активісти мусять долати, коли перевозять необхідне обладнання в Україну. Президент Зеленський дуже зацікавився цим і доручив присутньому на зустрічі міністрові оборони України Рустему Умєрову одразу ж з'ясувати відповідне питання та налагодити прямий контакт.

Під час зустрічі слово взяв також Олександр Бачик, почесний консул України в Перемишлі. Він розповів президенту про те, як Перемишль та його мешканці, особливо підприємці, постійно допомагають Україні. Це було дуже

Почесний консул України у Перемишлі Олександр Бачик

До президента звернувся голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка

відчутно, коли довелося долати блокаду кордону, яку організували спочатку перевізники, а після – фермери. Завдяки цій допомозі тисячі фур із пальним та гуманітаркою доїхали до місць свого призначення, а найважливіше – на позиції захисників.

І хоча зустріч із президентом Зеленським була короткою, тому що високий гість мав прямувати до США, її вага для нашої громади надзвичайно велика. Ми відчули себе побратимами у спільній боротьбі та друзями, яким можна з усмішкою та зичливістю розповісти про те, що робимо, чого очікуємо та у чому потребуємо допомоги. Усіх нас єднає одна мета – Перемога України!

Тут потрібно також подякувати Посольству України у Польщі за підготовку зустрічі, а особливо наголосити на ролі посла України Василя Зварича, який домігся того, що така подія відбулась. Трішки сумуємо, що пан Василь Зварич передчасно закінчує свою місію посла України у Варшаві та переїздить до Праги. І сподіваємося на подальшу успішну співпрацю з Посольством та новим послом. Українська громада у Польщі є і буде, а Україна була й завжди залишатиметься метою її діяльності. ●

eprasa.pl 69bf220dd8

Павло ЛОЗА
Фото з фейсбук-сторінки Дональда Туска

Туск і Зеленський підписали угоду про безпеку

«Завжди можеш на нас розраховувати», – написав прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск у соцмережі під фото з Володимиром Зеленським. Під час офіційного візиту до Польщі 8 липня президент України, окрім прем'єр-міністра, зустрівся також з польським президентом Анджеєм Дудою.

Однією з головних цілей приїзду Володимира Зеленського до Польщі стало підписання угоди про безпекову співпрацю між Польщею та Україною.

Під час пресконференції, якій передувала хвилина мовчання за загиблими внаслідок російських терактів 8 липня, польський прем'єр наголосив, що він і президент Зеленський, готуючи документ, хотіли, щоб він не завершувався лише деклараціями доброї волі.

Угода розрахована на десять років і передбачає тісну співпрацю у сфері безпеки. У ній зафіксовано обов'язок країн у разі значного загострення війни з росією проконсультуватися протягом 24 годин після нападу росіян.

Крім того, угода передбачає, що Польща надаватиме значні додаткові пакети військової допомоги та продовжить потужну підтримку. Нагадаємо, що з початку 2022 року польська держава передала 44 пакети зброї та боєприпасів. Вартість допомоги разом з іншими формами підтримки, серед яких – навчання, матеріально-технічне забезпечення, технічне обслуговування та ремонти, перевищила 4 мільярди євро.

Згідно з документом, будуть продовжені зобов'язання щодо переміщення військового та цивільного персоналу, а також озброєння та техніки ЗСУ через територію Польщі до інших країн, зокрема з метою навчання.

Сторони продовжать співпрацю в питанні експлуатації винищувачів МіГ-29, наданих Україні Польщею. Минулого року держава офіційно передала Україні 10 таких винищувачів. Хоча українські ЗМІ припускають, що в планах є передача ще 14 машин, під час конференції повідомили про обмежені можливості Польщі щодо цього.

– Для України недостатньо того, що є в цьому документі. Тим часом для Польщі, враховуючи наші можливості, це забагато. Наприклад, коли йдеться про МІГи. Зараз ми не можемо дозволити їхню передачу, але якщо союзники дозволять нам замінити їх на якісь інші літаки, які ми маємо, і ми знаємо, що вони були б корисні Україні через їхню зручність у використанні, то, звичайно, я буду переконувати наших партнерів, військових командирів, – сказав польський прем'єр-міністр.

Відповідно до угоди Польща аналізуватиме можливості збільшення обсягів поточного технічного обслуговування та ремонту військової техніки, яку польська держава та інші країни постачають в Україну, зокрема ідеться про ремонт важкої техніки на місці. Це стосується як сучасного, так і пострадянського обладнання. Двостороння співпраця також покликана покращити здатність України управляти державними та приватними складами стрілецької зброї та легких озброєнь. Крім того, сторони угоди заохочуватимуть свої оборонні галузі до співпраці та сприятимуть її реалізації.

У документі обидві країни теж підтверджують приналежність України до євроатлантичної родини та необхідність вступу до НАТО. «Жодна форма двосторонніх зобов'язань чи гарантій безпеки, наданих Україні її партнерами, не може бути альтернативою її повноцінного членства в НАТО», – наголошено в угоді.

Своєю чергою президент України Володимир Зеленський під час конференції наголосив, що угода містить домовленість про формування та навчання українського легіону в Польщі. Це має бути нове формування добровольців, яке дасть можливість українським громадянам, які тут проживають, брати участь у захисті України.

– Кожен доброволець, котрий проходив би навчання в Польщі, був би тут навчений і озброєний, – наголосив Володимир Зеленський.

Через три дні після візиту Зеленського до Варшави міністр закордонних справ Радослав Сікорський під час Громадського форуму НАТО заявив, що в Польщі вже зареєструвалося кілька тисяч людей для вступу до цього легіону.

Також Володимир Зеленський заявив, що Україна та Польща розробляють механізм, в межах якого могла би бути задіяна польська протиповітряна оборона: «Ми вдячні за спеціальні домовленості, які відображені в безпековій угоді. Вони передбачені положенням про розробку механізму щодо збивання в повітряному просторі України російських ракет та дронів». За його словами, це стосується тільки тих повітряних цілей, які були б випущені в напрямку Польщі.

У Варшаві Володимир Зеленський також зустрівся з президентом Польщі Анджеєм Дудою. Переговори стосувалися, серед іншого, перспективи вступу України до НАТО. Дуда підкреслив, що такий процес вимагає часу, але це буде дуже важливий сигнал для українського суспільства.

– Це мало б величезне психологічне значення, також підвищило б моральний дух захисників України, а з іншого боку, було б також сильною заявою у бік агресора, у бік росії, демонструючи узгодженість політики Альянсу та його рішучість, – сказав президент Польщі. – Я вірю, що незабаром така думка буде висловлена Північноатлантичним альянсом, і процес ратифікації зможе розпочатися. ●

eprasa.pl 69bf220dd8

Польський Сейм визнав депортацію кримських татар геноцидом

Сейм Польщі 12 липня більшістю голосів ухвалив постанову, яка визнає геноцидом депортацію радянською владою кримськотатарського народу з Криму в 1944 році. Ініціатором документа «Про вшанування пам'яті жертв геноциду кримських татар» став Павел Коваль, депутат Сейму, уповноважений польського уряду в справах відбудови України.

«Щойно Сейм Польщі 414 голосами „за" (проти – 16, утрималися – 2) схвалив постанову „Про вшанування пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу", у якій сказано: „Депортація кримських татар у 1944 році та її наслідки були актом геноциду кримськотатарського народу". Дякуємо керівництву та депутатам Сейму, дякуємо всім причетним до підготовки цього рішення як у Польщі, так і в Україні», – написав на своїй фейсбук-сторінці Рефат Чубаров, голова Меджлісу кримськотатарського народу. Цього дня він разом з іншими делегатами, серед яких – один із лідерів кримськотатарського національного руху Мустафа Джемілєв, були почесними гостями під час голосування у польському Сеймі.

У постанові підкреслено, що вранці 18 травня 1944 року влада радянського союзу розпочала депортацію кримських татар із Кримського півострова і протягом трьох днів депортувала майже 200 тисяч людей до Середньої Азії та Сибіру.

Дорогу не пережило 8 тисяч кримців, а ще 45 тисяч осіб померло після приїзду на місце. Тільки наприкінці 1980-х років кримські татари змогли повернутись до рідного Криму. Після депортації радянська влада систематично знищувала культуру та спадщину цього народу.

Як повідомив на фейсбук-сторінці депутат Верховної Ради Микола Княжицький, котрий теж був присутній при голосуванні в Сеймі, проти ухвалення постанови виступила лише партія «Конфедерація».

Фото з фейсбук-сторінки Миколи Княжицького

Перемиський відділ ОУП доглядатиме могилу Кормоша

На Головному міському кладовищі в Перемишлі на вулиці Словацького розташована могила ініціатора побудови Народного дому в Перемишлі Теофіла Кормоша. Сьогодні в місті немає нікого з представників родини українського активіста. З огляду на це Перемиський відділ ОУП вирішив взяти під опіку сімейну могилу Кормошів.

– Зазвичай родина доглядає за могилою, оплачує її, і тому є її господарем. Але якщо немає спадкоємців, а саме так відбулось у випадку з могилою родини Кормошів, то якась організація може спробувати стати адміністратором могили, – пояснює Михайло Шахмат, член управи Перемиського відділу Об'єднання.

Діячі ОУП звернулися до міста й сплатили прострочену понад 40 років оплату за місце на кладовищі, а також оплатили могилу, яка є пам'яткою архітектури, на наступні 50 років. Завдяки цьому як адміністратор гробниці організація має право на її ремонт.

– Ми вже подали відповідні документи до реставратора пам'яток для дозволу на реконструкцію могили. Ми не хотіли б змінювати форму гробниці, але необхідно очистити камінь і заповнити прогалини, які обсипалися, – додає Михайло Шахамат.

Теофіл Кормош був українським адвокатом, громадським діячем, доктором права, членом Бойової управи Українських січових стрільців, послом у Галицькому сеймі 10-го скликання. У 1901 році ініціював побудову Народного дому в Перемишлі, який зведено 1904-го – за три роки до смерті Теофіла Кормоша.

Отримуючи дозвіл про догляд над родинною могилою Кормошів, члени Об'єднання хочуть також вшанувати пам'ять ініціатора будівництва споруди, котрій цьогоріч виповнюється 120 років. З нагоди такої важливої дати у вересні відбудуться урочистості.

«Од Русаль до Яна» у Зиндрановій

У Музеї лемківської культури в Зиндрановій на Лемківщині 27-28 липня відбудеться свято лемківської культури й традицій «Од Русаль до Яна». У програмі – тематичні зустрічі, зокрема з Ґражиною Бетлей-Фурман, авторкою книги про лемківську кухню села Ропки. Також передбачені лекції та покази виробів рукоділля, конкурси. Традиційно кожен учасник зможе відвідати музей.

Заплановано теж концерт гуртів зі Словаччини та Польщі. Цього року на сцені заходу виступить ансамбль пісні й танцю «Ослав'яни», колективи «Гудаки», «Карпатя», словацькі гурти «Свяднічанка», «Гудобна скупина Медіаль», «Лудова гудба Пековці» тощо.

У неділю, 28 липня, день розпочнеться зі служби Божої в церкві святого Миколая у Зиндрановій.

Організатор свята – Товариство розвитку Музею лемківської культури в Зиндрановій. Подія відбудеться завдяки ґранту міністра внутрішніх справ та адміністрації та співфінансуванню ґміни Дукля.

На Ватру – до Луґів

Фольклорні колективи, лемківська кухня та гарні розваги – це складники традиційної Лемківської «Ватри» в Луґах біля Добеґнева, яка цього року відбудеться 26-27 липня.

Цьогоріч у Луґах виступатимуть гурти з Польщі, котрі у своєму репертуарі мають українські, а також лемківські пісні. На сцені буде можна почути формації «Оркестр св. Миколая», «Думай Дунай», «Лемко Товер», «Надія», «Горпина», «Coolбаба», «На драбині», «Демай» та інші.

Як і в минулому, дійство проходитиме над місцевим озером, чому в гарячі липневі дні особливо радіють наймолодші учасники свята.

Така подія – це теж змога придбати музичні платівки, книжки та часописи, видавані лемківськими організаціями.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 69bf220dd8

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ
Фото з сайту Офісу президента України

Саміт НАТО, вибори в США, атака на «Охматдит»

Ювілейний саміт НАТО через 75 років після створення Альянсу не приніс історичних рішень щодо України. Об'єктивно, цього ніхто і не сподівався. І НАТО, і Київ зосередилися на конкретних рішеннях стосовно посилення українських сил для захисту від російської агресії. Якщо дивитися на результати саміту з цієї точки зору, можна навіть сказати, що Київ отримав більше, ніж очікував. Тим не менш, деякі українські експерти стурбовані відсутністю більшої рішучості з боку НАТО, за якою, на їхню думку, приховується страх перед росією серед деяких членів Альянсу. На рішення саміту вплинули теж президентські вибори у США, які несуть ризики для України.

Рік тому багато українців очікували, що на саміті НАТО у Вільнюсі Альянс оголосить про рішення запросити Україну до своїх лав. Однак цього не сталося. Прямуючи на саміт НАТО у Вільнюсі, Зеленський опублікував гнівний твіт, у якому написав, що країни-члени НАТО ще не готові запросити Україну до організації. «Безпрецедентно й абсурдно – коли немає жодних часових рамок і для запрошення, і для членства України; і коли натомість додається якесь дивне формулювання про „умови" навіть для запрошення України», – написав тоді Зеленський.

На думку багатьох українських експертів, відсутність рішення стосовно запрошення під час Вільнюського саміту була помилкою США та Джо Байдена і провалом як для України, так і для Альянсу.

Цьогорічний саміт НАТО у Вашингтоні викликав менше емоцій з українського боку, ніж минулорічний у Вільнюсі. А під час зустрічей президент Володимир Зеленський демонстрував оптимістичний настрій, хоча постійно наголошував на потребах України.

НАТО: Україна на «незворотному шляху», але досі без часових рамок

Цього року мало бути більше конкретики щодо військової допомоги та створення інституцій, які організаційно підтримуватимуть таку допомогу. Але виявилося, що на і політичному рівні Україна отримала більше.

Як повідомляє «Європейська правда», цього разу Київ дав сигнал Брюсселю перед самітом, що не критикуватиме рішення саміту. Хоча початкова пропозиція декларації щодо України принципово не приносила нічого нового і пропонувала Україні формулу створення «мосту до НАТО». Як зазначає редактор «Європейської правди» Сергій Сидоренко, єдиною великою зміною було додавання того, що процедури вступу запускатимуться «миттєво», коли для цього будуть створені умови.

І все ж таки Україна отримала більше. Перед самітом США змінили позицію і погодилися на пропозицію «друзів» Києва по Альянсу включити в декларацію фразу про «незворотній шлях» України до НАТО.

«Ми будемо і далі підтримувати (Україну) на її незворотному шляху до повної євроатлантичної інтеграції, що включає членство в НАТО», – написано в декларації.

За словами Сидоренка, важливо не лише вживати словосполучення «незворотний шлях», а й підкреслювати, що йдеться про «повноправне членство». На його думку, це гарантує, що в майбутньому не буде обміну членства на якийсь інший формат відносин з Україною в НАТО.

Однак на думку директорки аналітичного центру «Нова Європа» Альони Гетьманчук, незважаючи на те, що в декларації використано формулювання про «незворотній шлях», представники американської адміністрації «далі на кожному кроці рекламують ідею „мосту" для України, від якої, якщо чесно, вже дещо починає нудити». Під час саміту цей вислів використав також сам Джо Байден.

Зрештою, не всі українські експерти позитивно оцінюють вашингтонські декларації.

«Словесна еквілібристика про „мости", „незворотність шляху" – це нездатність прийняття дорослого і сильного рішення. Це намагання мати в голові думку, що з росією колись і якось можна буде домовитись», – зауважує Віктор Шлінчак, голова правління Інституту світової політики.

За його словами, Україна знову стоїть перед зачиненими дверима, за якими вона була ще в 2008 році, коли на Бухарестському саміті НАТО вирішило не починати переговори про членство з Україною та Грузією.

«І тоді, і зараз рішення Альянсу є помилковими. Вони призведуть до ще більшої нестабільності у світі. Бо той, хто дує на холодне, врешті-решт буде в епіцентрі бурі. Та попри все, нам прийдеться лупати сю скалу і далі. У нас іншого вибору немає», – написав Шлінчак у фейсбуці.

Мільярди євро та структури для України

Відчутним результатом саміту для України є домовленість про фінансування військової допомоги НАТО на 2025 рік. Альянс зобов'язався виділити 40 млрд євро допомоги на наступний рік на розширення української армії. Як наголошує Сидоренко, це «мінімальна сума», а реальна допомога може бути більшою. Проте фінан-

eprasa.pl 69bf220dd8

сування на наступні роки має бути оголошене під час наступних самітів за умови, хоча само рішення включає довгострокову підтримку.

Як пише «Європейська правда», проблема полягає у відсутності чіткого розподілу цієї допомоги між окремими країнами. Те, що відомо лише неофіційно, – це поділ 50 на 50 відсотків між США та іншими членами Альянсу.

«А як ділитиме цю суму „решта" і що буде у разі проблем з американською складовою – лишається відкритим питанням», – зауважує Сидоренко.

Важливе значення має створення НАТО нових структур для підтримки України. Перша з них – це структура підготовки інформації про питання безпеки для України (НАТО Безпека та навчання для України – NSATU). Його завданням буде координація передачі техніки українській армії та підготовка українських військових.

Друга структура – Спільний центру аналізу, підготовки та навчання «Україна – НАТО» (JATEC) для підвищення операційної узгодженості. НАТО також відправить до Києва спеціального високопоставленого представника Альянсу, на думку експертів, це допоможе посилити спільну діяльність.

Посилення ППО на захист від російського терору та передача F-16

На саміті також озвучили рішення посилити українську ППО. Нові системи ППО для України анонсував президент США Джо Байден під час відкриття саміту.

8 липня російська армія завдала чергового масованого ракетного удару по Україні. Основною ціллю денної атаки стала столиця України. Одна з російських ракет, зокрема, влучила у дитячу лікарню під назвою «Охматдит». Але ракети були націлені також на інші міста: Дніпро, Кривий Ріг і Покровськ. Загалом загинуло 47 осіб, близько 190 отримали поранення.

Шокуючі кадри з відомої київської дитячої лікарні вкотре засвідчили, наскільки необхідні подальші сучасні елементи ППО проти російського терору.

Байден оголосив про передачу п'яти систем ППО великої дальності від різних країн НАТО: чотири «Патріоти» плюс SAMP-T. Однак, як зазначають українські ЗМІ та експерти, чотири таких батареї вже були анонсовані раніше, тож фактично єдиною новинкою є одна батарея Patriot із США.

На думку української влади, цього недостатньо. Але за інформацією «Європейської правди», цілком можливо, що до кінця року Україна отримає більше систем Patriot. Принаймні партнери України заявили у Вашингтоні, що працюють над подальшим посиленням ППО України до кінця 2024 року.

Втім, йдеться не лише про системи «Патріот», а й про інші, середньої та малої дальності, які Київ також повинен отримати найближчими місяцями. Йдеться про більшу кількість систем NASAMS, HAWK, Iris T-SLM, Iris T-SLS і Gepard.

У Білому домі підтвердили, що процес передачі Україні довгоочікуваних літаків F-16 від Данії та Нідерландів вже триває. Згідно з опублікованою заявою, очікується, що вони з'являться в українському небі цього літа. Якщо передача авіації та систем ППО відбудеться належним чином, Україна дійсно має шанс посилити свою оборону.

Саміт на фоні виборів

Саміт у Вашингтоні проходив під явним впливом майбутніх виборів президента США.

«Усі лідери НАТО та країн-партнерів, включно з Україною та президентом Зеленським, свідомо чи несвідомо, стали частиною цієї особливо драматичної передвиборної кампанії у США, розуміючи, що будь-які критичні заяви і публічне незадоволення Байденом автоматично перетворювалось би на їхню підтримку кандидатури Дональда Трампа. Неймовірно делікатний акт балансування. Саме тому українська влада – і Зеленський у своєму виступі, і Єрмак – стверджували, що задоволені результатами саміту. Хоча зрозуміло: задоволеними можна бути результатами лише у випадку, якщо ми готові йти на „переговори" і завершувати війну без реальних гарантій безпеки, лише на основі безпекових угод і „безпекового компакту"», – написала на своїй фейсбук-сторінці Альона Гетьманчук, директорка Центру «Нова Європа». І додала, що в даній ситуації з українського боку досягнути більшого було практично неможливо.

Тим часом сам Джо Байден наприкінці саміту зробив дві обмовки за один день. Спочатку під час церемонії за участю лідерів країн НАТО він помилково назвав Зеленського путіним, а згодом під час пресконференції з віцепрезидентом переплутав Камалу Гарріс з Дональдом Трампом.

«Байдена навіть трохи шкода. Але тільки трохи. Його пресконференція за підсумком саміту НАТО місцями схожа на акт політичного самогубства. Це катастрофа. Політичні лідери надто часто втрачають відчуття реальності. Відчуття моменту, коли треба іти – для багатьох стає недосяжним. У Байдена цей час не просто настав, а лишився десь у минулому. Але він цього взагалі не розуміє», – прокоментував у фейсбуку виступ Байдена головний редактор «Європейської правди» Сергій Сидоренко.

В Україні із занепокоєнням спостерігають за майбутніми виборами в США.

Директор аналітичного центру New Geopolitics Research Network Михайло Самусь зазначив, що на фоні саміту НАТО «пройшло непомітним» ухвалення програми Республіканської партії. «А там багато цікавого. Зокрема, ні слова про Україну чи війну росії проти України. На нашому напрямку пропонується просто „відновити мир у Європі"», – своєю чергою звернув увагу в своєму пості Михайло Самусь.

Експерт вважає, що подібний американоцентричний підхід республіканців вимагає з боку України якнайшвидшої реакції. «Бо в 2025 році всяке буде».

«Основна установка адміністрації Байдена щодо України на саміті явно полягала в тому, щоб не дати приводу кампанії Трампа звинуватити нинішнього президента у „втягуванні США в третю світову війну", чи то через запрошення України до Альянсу, чи то навіть через „зелене світло" для ударів по російській території американською зброєю», – вважає Альона Гетьманчук.

Через кілька днів після саміту світ облетіла інформація про замах на вбивство Дональда Трампа. Українські експерти, як і американські та європейські, вважають, що це допоможе Трампу виграти вибори. Поки ніхто не може передбачити, що принесе Україні президентство Трампа, але є великі причини для занепокоєння. ●

eprasa.pl 69bf220dd8

ГРОМАДА

Орест ЛОПАТА

Об'єднання рахує свої шаблі

Об'єднання українців у Польщі впродовж цього та наступного років матиме шанс «порахувати свої шаблі». Адже саме кількістю учасників вимірюється престиж кожного угруповання, стає наочним його політичне значення.

Нагодою стала звітно-виборча кампанія, про яку повідомила Головна рада ОУП, зокрема, у «Регламенті звітно-виборчої кампанії до IX З'їзду Об'єднання українців у Польщі», надрукованому в № 16 «НС» від 21 квітня 2024 року. Нагадаємо, що на завершення кампанії, у травні наступного року, відбудеться загальнопольський з'їзд організації.

Під час розмов з активістами відділів і гуртків Об'єднання з'ясувалося, що від звітно-виборчої кампанії вони, серед іншого, очікують впорядкування списків членів організації та рішення про виготовлення відповідних членських квитків ОУП, які давали б можливість їхнім власникам хоча б на пільговий вхід на культурні заходи. Сьогодні ж у багатьох відділах навіть не знають, хто сплачує членські внески та скільки членів нараховують місцеві представництва ОУП.

Нижче подаємо коментарі голів відділів Об'єднання про підготовку та перебіг кампанії.

Роман Білас, голова Кошалінського відділу ОУП

Зараз ми переважно займаємось поточною організаційною роботою. По-перше, після генерального ремонту відбулося відкриття кошалінської домівки ОУП. Кошти на проведення ремонту ми отримали від Євросоюзу. Це був проєкт допомоги воєнним біженцям, яких зараз багато в Кошаліні та регіоні Середнього Помор'я. По-друге, 15-16 червня відбувся дитячий фестиваль. А на закінчення літніх канікул, 31 серпня, ми організуємо ще один важливий захід – XIX Зустріч культур.

До звітно-виборчої кампанії у нашому відділі будемо готуватися вже після канікул, осінню. Нам необхідно створити точний перелік членів організації, вимагати від них сплачувати членські внески.

Серед нашого колективу триває дискусія про те, як Кошалінський відділ може розширити управи окремих гуртків Об'єднання, залучивши молодь. Хочемо поповнити ці гуртки та передати естафету новим активістам. Шукаємо таких людей на місцях, говоримо з окремими діячами, запрошуємо молодь до громадської активності.

Роботу плануємо почати з Кошаліна, оскільки ми тут нещодавно відремонтували домівку. Треба додати, що в нас тут є пункт навчання української мови, чотири дитячі ансамблі.

Степан Мігус, голова Ольштинського відділу ОУП

Перші звітно-виборчі збори в Ольштинському відділі ОУП, заплановані на 9 червня в Ольштині, не відбулися. Це сталося через недостатню кількість учасників. Проте в Ілаві такі збори пройшли 25 червня.

До всіх наших гуртків Об'єднання я розіслав правила звітно-виборчої кампанії, котрі мені передала Головна управа ОУП. У зверненні просив місцеві управи якнайшвидше провести збори, щоб у вересні організувати звітно-виборчу конференцію відділу. Як було вже зазначено, на цей час ілавський гурток повідомив про те, що наприкінці червня провів у себе збори.

Головна проблема нашого Ольштинського відділу така: малі, сільські гуртки заявляють про те, що не мають можливостей продовжувати діяльність. Літні люди відійшли, молодь подалась до міст. Це стосується 17 ланок. Їхнє майбутнє має вирішувати конференція відділу. Якщо конференція вирішить, що треба об'єднувати гуртки, так і буде. Це питання стосується досі активних сільських гуртків у Асунах та Молтайнах.

Єлизавета Кремінська, голова Поморського відділу ОУП

У нас стосовно звітно-виборчої кампанії поки що не діється нічого. Якийсь час тому я написала лист до гуртків. На сьогодні від них немає відповіді, не знаю, якими шляхами іде там підготовка до зборів. Головне, що перед нами в Ґданську – низка дуже важливих та престижних заходів. Роботи в ґданському гуртку ОУП зараз чимало.

Ігор Горків, голова Перемиського відділу ОУП

На цей момент триває інформаційна підготовка до зборів у гуртках ОУП Перемиського відділу. Так, щоб до кінця вересня провести там звітно-виборчу кампанію, у якій буде підсумовано дотеперішню роботу, переобрано управи гуртків. Інформацію про це надішлемо до місцевих гуртків. І ще до кінця року проведемо звітно-виборчу кампанію Перемиського відділу ОУП.

Важливу роль у діяльності Об'єднання в Перемишлі відіграє Народний дім. Останні воєнні місяці показали те, що це місце має величезний потенціал.

Треба зазначити, що черговий з'їзд ОУП відбуватиметься наступного року в Перемишлі. Ми радо приймемо делегатів з усієї Польщі. Це буде гарний момент, щоб показати, які зміни відбулися в Народному домі за ці роки. Думаю: буде на що подивитися.

Іван Пік, голова Мазурського відділу ОУП

Ще під кінець квітня Головна рада ОУП ухвалила рішення про звітно-виборчу кампанію та про підготовку до з'їзду Об'єднання. Через два тижні після зборів Головної ради ми провели засідання управи Мазурського відділу Об'єднання. Усю головну інформацію я тоді передав місцевим гурткам. На цьому наразі справа закінчилася.

Сьогодні всі наші сили спрямовані на підготовку свята дитячої творчості. Напевно, через місяць-два заберемося до звітно-виборчої кампанії, тобто після канікул.

Ще під час зборів Головної ради ОУП я попереджав про те, що немає сенсу тиснути на гуртки стосовно звітно-виборчої кампанії, це не принесе успіху. Окремі гуртки реалізують проєкти заходів, договори про проведення яких були підписані раніше. Наприклад, у Круклянках у липні проводять свято Купали. Цей проєкт забирає в місцевих активістів багато часу і зусиль.

Ми, напевно, до кінця року проведемо звітно-виборчі збори Мазурського відділу ОУП. ●

eprasa.pl 69bf220dd8

Василь ШЛЯХТИЧ
Фото надав автор статті

Ювілейна зустріч улючан

Як у минулі роки, так і цьогоріч ми знову зібралися в Улючі, що над Сяном. Це була ювілейна, вже 35-та, зустріч, на яку 15-16 червня прийшли та приїхали улючани й грушівчани, їхні нащадки й сусіди з околишніх місцевостей: Доброї, Гломчи, Терепчі чи Сянока.

Василь Шляхтич читає свої вірші перед ювілейним хрестом в Улючі

Прибули на цю молитовну зустріч православні та греко-католицькі священники. На жаль, служителів римо-католицької церкви між нами не було. Усі ми зустрілися в суботу, о 14-й годині, біля каплички в Грушівці, щоб помолитися. Вона, як сирітка, стоїть сама, між кущами і бур'янами, на горбочку, де колись було наше село. Варто тут нагадати, що цю капличку поставили мешканці Грушівки та Улюча у 1848 році, коли у всій Галичині було проголошено закінчення панщини. Зараз руїни спаленого села довкола каплиці говорять присутнім про наше минуле, історію нашого народу тут, над берегом ревучого Сяну. Нагадують про те, що сталося у 1946-му: у свято Вознесіння Господнього минуло 78 років, як польське військо спалило згадану Грушівку і мій рідний Улюч.

Молитву біля каплички очолювали православні священники: отець митрат Іван Антонович із Сянока й отець декан Юліан Феленчак. Співав хор із сяніцької православної церкви під керівництвом Маріанни Ярої. З учасниками хору співали всі присутні: і православні, і греко-католики, бо нас єднала молитва за тих, хто невинно віддав життя за любов до рідної землі. Гарним християнським словом промовив до присутніх отець декан, згадуючи трагічні роки нашого минулого. Говорив він і про те, що тепер діється в Україні, котра зазнає руйнувань від рук московської орди. Усі ми молилися за упокій душ, які відійшли у вічність з надсянських земель, але також і тих, кому довелося віддати життя, захищаючи сьогодні Україну.

З часом усі ми перейшли на «церковисько» (менше, ніж руїна церкви, але все ж більше за її залишки – прим. ред.), де колись була розташована нова улюцька церква святого Миколая. Тої гарної церкви нині немає, її зруйновано й розібрано в 50-х роках минулого сторіччя з дозволу тодішньої влади Польщі. Присутні зупинилися на площі, де стоять поодинокі хрести на могилах спочилих там мешканців села і залізні хрести, які колись височіли на банях такої дорогої улючанам церкви. Ми щиро молилися за жертв минулого, але також за жертву нинішніх захисників України. Тут молебень провели священники греко-католицької церкви – отець Богдан Кішко й отець Адріан Лихач, парох із Гломчи. Були присутні теж згадані вище отець митрат Іван і отець декан Юліан з православної церкви. Після молитов своє слово виголосив отець Богдан, який згадав про долю мешканців спаленого села. Також привітав усіх і подякував за присутність пан Ярослав Холявка, наша жива історія, син Улюча, якому виповнилося вже 94 роки. Він був одним з тих, хто створив це улюцьке свято, якому вже виповнилося 35 довгих, незабутніх років.

Після завершення молитовних відзначень у Грушівці та Улючі ми перейшли над бистрий Сян, де все було приготовано, щоб сісти біля ватри, спекти ковбаску та випити теплої кави, чаю чи чогось ще. Була нагода поспілкуватись з односельчанами, які з'їхалися до Улюча. При ватрі заспівав колектив з Мокрого, яким диригувала Маріанна Яра з Сянока, а гості, сидячи за столами, співали регіональні й національні пісні. Зустріч тривала до пізнього вечора.

У неділю зранку учасники події зустрілися на Службі Божій у церкві Вознесіння Господнього на горі Дубник. Літургію відправив отець Адріан Лихач. Були присутні й православні, і греко-католики. Служби в суботу й неділю відвідали теж віряни римо-католицької церкви, серед яких – представник сеймику Підкарпатського воєводства Адам Снєжек, теперішня війт Дидні Божена Хоронжак, а також колишній війт цієї ґміни Єжи Ф. Адамський.

Мені було дуже приємно, коли священник свою проповідь у церкві почав з мого вірша, вміщеного до польськомовної збірки «Iskierka Nadziei». Після літургії її учасники зібралися біля хреста, поставленого на честь тисячоріччя хрещення Русі-України, для спільної фотографії. Тут слова подяки виголосив Ярослав Холявка і його брат. Я також привітав гостей, дякуючи за участь, і завершив звернення двома своїми віршами зі згаданої збірки.

Присутні на святкуванні ювілейної зустрічі й молитов у церкві зібрали 1500 золотих, які будуть переказані українській армії.

Слід також згадати, що головними організаторами останніх святкувань у Грушівці й Улючі є син Ярослава Холявки – Богдан – із родиною, донька покійного Володимира Шуля – Дануся Співак – разом із чоловіком, а також родина Мніхів.

Усім сердечна подяка від присутніх. До зустрічі у 2025 році. Будьмо!

***Г**рушівка молитвою заговорить.*
***Р**оки минають і Грушівки нема.*
***У**сіх при капличці привітає Творець.*
***Ш**уль Владко з неба спогляне на нас*
***І** просив буде простити провини*
***В**сім, хто з вогнем ішов тоді на брата.*
***К**ров людську пив, бо вбивав без причини,*
***А**ле про злочин всім нам пам'ятати…* ●

eprasa.pl 69bf220dd8

Анна ВІННИЦЬКА
Фото надав Роман Білас

У Білому Борі провели дитячий табір

Екскурсії по Білому Борі, до озера й моря, спортивні змагання, співи українських пісень та багато інших розваг чекало на учасників ювілейного V Українського дитячого табору, який пройшов 22-30 червня. На закінчення табору діти взяли участь у двох концертах для своїх батьків та жителів Білого Бору.

У цьому році тут відпочивало 30 дітей II–VIII класів як з української меншини, так і біженців. Учасники приїхали з усієї Польщі, зокрема Щеціна, Кошаліна, Ґданська, Ольштина, Лодзі чи Коніна. Ще 20 дітей із шевченківської початкової школи брало участь у спільних поїздках. Зараз до табору приїжджають і польські діти, а також діти колишніх учнів українських шкіл у Білому Борі та Ґурові. Батьки відчувають емоційний зв'язок зі школою, тому хочуть, аби їхні діти також виростали в українському середовищі.

– Найбільша цінність табору – це, безперечно, інтеграція українського середовища – дітей, які представляють вже четверте покоління акції «Вісла». Нині проводяться два табори: один – це церковний «Сарепта»,

eprasa.pl 69bf220dd8

котрий проходить у Команчі (його успішно організовує о. Іван Піпка), а другий – саме в Білому Борі. Під час білобірського табору ми заохочуємо теж до навчання в наших початковій школі та ліцеї, – каже Роман Білас, голова фонду «Дека», який опікується Початковою школою ім. Т. Шевченка. Саме фонд «Дека» разом з управою Кошалінського відділу ОУП та дирекцією ліцею у Білому Борі вже п'ять років організовують табір.

Перший успіх від проведення білобірських таборів прийшов – Ярема з Лодзі, який побував тут учетверте, подав документи на навчання до українського ліцею. Можливо, там навчатиметься й Кшись із Кошаліна, котрий уже черговий раз приїхав до табору.

Голова Кошалінського відділу ОУП Роман Білас підкреслює, що слід змінити підхід до діяльності українських шкіл та їхньої промоції, оскільки сьогодні нащадки акції «Вісла» разом зі своїми дітьми живуть переважно в більших містах. Тому й потрібно заохочувати батьків посилати своїх дітей на навчання до менших міст, як-от до Білого Бору. У минулому було навпаки: українці жили в менших містечках та селах, а діти навчалися в більших населених пунктах, наприклад, Лігниці чи Ґурові. Нині багато людей знову вибирає саме малі міста, як Білий Бір, де рівень навчання в українських школах дуже високий, а діти почуваються більш безпечно. Тут теж є своя церква та багато принад: озеро, ліси, а до Балтійського моря – усього 80 км. Усіма цими атракціями користувалися учасники табору: гуляли біля озера, гралися на спортивному майданчику, а до того ж брали участь в екскурсії до кіно в Щецінку чи до парку розваг у Лебі. Деякі діти вперше їхали поїздом.

Крім інтеграції, учасники табору мають можливість вивчати українські патріотичні пісні. З юними вихованцями професійно працює вчителька музики Галина Томич. Діти також беруть участь у різних конкурсах, за які всіх нагороджують дипломами та пам'ятною медаллю. А на завершення проходять виступи в греко-католицькій церкві та гуртожитку. Зворушення батьків і гордість дітей не залишає нікого байдужим. ●

eprasa.pl 69bf220dd8

Степан МІГУС
Фото з фейсбук-сторінки школи

Мурал дружби й пам'яті в ґурово-ілавецькій школі

– Кожного разу, коли приїжджаю до вашого регіону, почуваюся, кажу щиро, якби приїхав додому, до України. Мене це дуже радує. Я зрозумів, що такі люди, які тут є: дуже активні, котрі долучаються до процесів підтримки української школи в Ґурові-Ілавецькому, навчання учнів, тобто батьки, вчителі, владні структури, – працюють над тим, що саме тут, здаля від рідних земель, збережеться українська культура, українська мова. Я зрозумів, що в такі складні часи, незалежно від того, скільки артилерійських снарядів, ракет і куль вистрелить ворог, ми будемо жити, витримаємо. Бо ми разом саме такі, які ми є. Саме за це хочу подякувати всім, хто тут присутній, і кого немає, але вони задіяні. Між нами, як це показує мурал на шкільному будинку, – дружба двох наших народів. Дружба, яка єднає незалежно від громадянства, записаного в паспорті. Бо це є в наших серцях. А в серцях ми нині – і поляки, і українці.

Ці слова консула України в Ґданську Олега Височана, викликаючи як зворушення, так і надію присутніх на мир в Україні та розвиток українсько-польського партнерства, прозвучали 21 червня під час відкриття великого муралу, створеного на стіні Комплексу шкіл з українською мовою навчання в Ґурові-Ілавецькому. Відкриття відбулося у присутності кількох сотень людей: вчителів, учнів, батьків, духовенства, представників різного рівня влади, зокрема з України й навіть Канади.

Автором ідеї та ініціатором прикрасити муралом престижну українську школи на півночі Польщі став голова Рівненської обласної ради Андрій Карауш. Саме такий подарунок він вирішив залишити партнеру Рівненщини, з яким область співпрацює вже майже чверть століття, – Вармінсько-Мазурському воєводству. Самоврядування цього воєводства і управління маршалка є органом, що провадить Комплекс шкіл з українською мовою навчання в Ґурові-Ілавецькому. Стимулом для здійснення цієї ідеї став передчасний відхід у вічність Мирона Сича – засновника школи, депутата польського Сейму, голови Вармінсько-Мазурського сеймику, до останніх своїх днів заступника маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства, а раніше багаторічного директора ґуровської української альма-матер. Мирон Сич, нащадок депортованих 1947 року внаслідок злочинної акції «Вісла» українців, завжди пам'ятав про свою духовну Вітчизну Україну. Постійно робив усе можливе і заохочував інших допомагати їй, особливо в час варварської війни, яка триває вже одинадцятий рік.

На муралі зображені дві дівчини, які символізують польсько-українську дружбу. Автор цього художнього шедевра – відомий рівненський художник Костянтин Качановський. Ось що молодий мураліст розповів про себе рівненському інтернет-виданню «Ideyka»:

«Я малюю все життя, це все почалося ще з дитинства, і я ніби завжди знав, ким буду. Питання було лише в тому, що я буду малювати й що буде моїм полотном. Навчався спочатку в художній школі, потім коледж, вищу освіту не завершив. На той момент я не побачив там того, що мені потрібно, і обрав шлях живої практики та навчання у різних майстрів, а саме почав працювати з командою художників над реставрацією та розписом храмів. Згодом вирішив розвиватися і йти власним шляхом, тож почав самостійно займатись розписом, найбільше подобалось малювати на стінах. Переломним етапом також став мій дебют у вуличному мистецтві, коли я зобразив свою кохану на вулицях міста. З того часу я зрозумів, що буде моєю стихією на найближчі роки. Також під час війни почав вивчати digital-мистецтво, яке надалі втілюю у вигляді муралів (це якраз і була робота, яка стала одним із сюжетів). Надихати може абсолютно все, але найбільше – це люди й музика».

Саме цього художника обрав голова Рівненської обласної ради Андрій Карауш для здійснення ідеї в Ґурові-Ілавецькому, де навчаються і діти з Рівненщини.

– Дорогі українці й поляки, насамперед хочу подякувати від українців Рівненщини за ту вашу допомогу, яку ви надаєте третій рік від повномасштабного вторгнення та одинадцятий рік війни. А ще за те, що ви відкрили свої серця для нас, українців, для наших жінок, дітей, які тікали від страхів війни, і надали їм прихисток, – почав із подяки голова обласної ради. – Коли я вперше приїхав у цю школу і побачив це місце, я пані Олі й пану Мирону (Сичам – прим. авт.) сказав: «У цю школу варто привезти кожного українця й показати лише тому, щоб побачили, як треба любити Україну. Ця школа є душею українства в Польщі. І величезна подяка за це педагогічному колективу і всім вам, українцям, які бережете своє коріння».

Заступник маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства Роберт Турлей, звертаючись до директорки ґуро-

eprasa.pl 69bf220dd8

во-ілавецької школи, підкреслив услід за маршалком Марціном Кухцінським, який через обов'язки не зміг бути присутнім, що ця школа є винятковою на мапі Вармінсько-Мазурського воєводства й усієї країни. Саме в цій школі завдяки прекрасним кадрам зберігається українська національна ідентичність уже наступних поколінь вихованців. Саме тут допомогу й притулок знайшли ті, хто мусив тікати від жорстокого нападу, якого зазнав український народ. Роберт Турлей, цитуючи лист маршалка Марціна Кухцінського, наголосив, що ґурово-ілавецький освітній заклад став не лише освітньо-виховним осередком, але й пристанню для втікачів від варварської війни. У листі зазначено: «Нехай мурал, який відкрито, нагадує про наші взаємини, котрі з рівненським регіоном тривають понад двадцять років».

Ярослав Слома, голова Комісії національних меншин сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства, наголошуючи, що є польським патріотом, сказав:

– Люблю Польщу, люблю Україну, і немає тут жодного парадокса, бо це так, як любити матір, як любити дівчину.

Голова комісії підкреслив, що це слова тодішнього голови Євроради, а нині прем'єр-міністра Польщі Дональда Туска:

– Він виголосив їх п'ять років тому у Львові, коли отримував статус почесного доктора Львівського університету імені Івана Франка. Ці почуття до України відчуває дуже багато поляків, також і я як голова Комісії національних меншин, до речі, досі єдиної у Польщі. Понад тридцять років тому, у перші роки відновлення української незалежності, було сформульовано важливе політичне послання. У ньому сказано таке: поки існує суверенна незалежна Україна, у нашій частині світу не відродиться російська імперія зла. І з пункту бачення Польщі, поки існує суверенна Україна, Польща – у безпеці. Ми нині керуємося цим істотним посланням, надаючи допомогу Україні й українському народу, до якого з варварською війною прийшли зайди з ординської, фашистської росії. Ми сьогодні солідарно підтримуємо Україну просто таки й у нашому егоїстичному інтересі. Бо яку ще маємо альтернативу? путін говорив ще 15 років тому – його метою є відродження російської імперії. Україна – це лише етап до досягнення цієї хворої мети. Він хоче її собі підпорядкувати, щоб далі провадити процес відродження варварської імперії. Зона московських впливів не закінчувалася на річці Буг, тобто на польсько-українському кордоні, але сягала по ріку Лаба, щонайменше до половини Німеччини. І це здебільшого вже усвідомлюють керманичі демократичного світу. Ми як поляки, як спільнота західних держав маємо вибір: або підтримаємо Україну, що припинить втілення хворого й небезпечного для світу плану злочинця путіна, або, якщо Україна впаде, варварська московська орда стане на теперішньому польсько-українському кордоні, а потім піде далі. Вибір очевидний. Треба всіма силами підтримувати Україну, де кожного дня український воїн захищає свою вітчизну, але воює і в обороні Польщі та усієї міжнародної спільноти. Якщо хтось у Польщі цього не розуміє та сприймає нарацію путіна, то повинен нарешті усвідомити, що ці хлопці, яким нині кілька чи кільканадцять років, за деякий час муситимуть стати до битви з московським агресором над Віслою.

Ще перед офіційним відкриттям муралу гості мали нагоду стати учасниками вручення нагород з нагоди завершення шкільного року найкращим вихованцям, а також переможцям олімпіад, котрі навчаються в ґурово-ілавецькій школі.

– Закінчуємо черговий навчальний рік, – звернувся до учнів, вчителів, запрошених гостей глава Ольштинсько-Ґданської єпархії єпископ Аркадій Трохановський. – Хочу вас привітати з успішним завершенням чергового навчального року. Перехід до наступного класу – це особлива радість для вас, ваших батьків, але й, очевидно, для ваших вчителів. Бо це також їхній особистий успіх. Повертайтеся сюди 1 вересня, щоб із новими надіями почати новий навчальний рік, щоб у вас було бажання здобувати все більше знань з великою користю передусім для вас самих. На канікули уділяю вам усім благословення, щоб ви їх провели в безпеці та набралися сил для подальшого навчання.

Закінчення шкільного року стало теж нагодою подякувати попередньому уповноваженому маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства у справах національних меншин Віктору Мареку Лейку за 30 років прекрасної співпраці, зокрема зі школою.

– Віктор Марек Лейк завжди був для нашої школи опорою, – сказала директорка Марія Ольга Сич. – Це знадобилося нам в особливо складних ситуаціях. Ми завжди могли розраховувати на вашу підтримку. Те, як ми працюємо сьогодні, великою мірою є вашою заслугою.

Директорка департаменту культури й освіти управління маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства Береніка Оклінська подякувала дирекції школи, вчителям, батькам, учням за витримку в цьому складному для школи році, коли відійшов у вічність її засновник, багаторічний директор і постійний опікун. Саме йому передусім був присвячений концерт, який увінчав цей день у його школі. Виступили шкільні колективи, зокрема провідний популярний ансамбль української пісні й танцю «Думка», а також вокальне тріо «Веремія» з Рівненського академічного музично-драматичного театру. ●

eprasa.pl 69bf220dd8

Юлія Камінська
Фото з Вікіпедії

Жертовність як найвища радість

Наша історія зберігає багато імен, про які обов'язково маємо знати більше. Ім'я Олени Теліги чули майже всі. Однак про її самовіддане, героїчне і, на жаль, надто коротке життя відомо далеко не всім. Вона обрала собі долю, як це роблять генії, довівши тим самим свою ідеологічну і духовну непохитність.

Народилася Олена Шовгенова (дівоче прізвище) 21 липня 1906 року під Москвою, у місті Іллінськ. Мама Уляна Степанівна, родом з Поділля, виросла в сім'ї православного священника, стала вчителькою. Батько Іван Опанасович, родом зі Слобожанщини, був фахівцем з гідротехніки. Олена мала двох братів – Андрія та Сергія. 1911 року вся родина переїхала до Санкт-Петербурга, де батько працював інженером-гідротехніком, а потім – віцедиректором департаменту земельних поліпшень, викладав у Петроградському інституті шляхів сполучення. У 1917 році родина переїжджає до міста Ізюм на Харківщині, де Іван Опанасович почав працювати у Міністерстві залізничних шляхів. У вересні 1918 року його запросили до Києва, де він отримав посаду професора гідротехнічного та меліоративного відділення у Київському політехнічному інституті.

Дитяча закоханість у Київ

Родина Шовгенових жила досить заможно і мала можливість дати хорошу освіту дітям. Олена добре володіла французькою та німецькою. Разом з батьками багато подорожувала, зокрема в Карпати, на Кавказ, до Фінляндії. З дитинства майбутня поетеса закохалася у Київ, саме з ним пов'язувала й надалі найкращі та найдорожчі моменти життя, рідне місто відлунюватиме у поетичних рядках і спогадах Олени. Згадуючи своє дитинство, Олена писала: «Батько, яко інженер, їздив по ріжних кінцях бувшої Росії і тягав нас за собою. Лише літо, і то не часто, ми проводили на рідній для батька Харківщині, але в ріжних місцях, так що і вона не була моїм „домом"… Для мене цим домом став Київ». Після переїзду до Києва життя Олени та й усієї родини стало не таким безтурботним, як раніше: тут вирувала Українська революція, відбувалося становлення Української держави. Шовгенови підхопили ідею українства, активно долучились до прогресивного українського руху. Іван Шовгенов став міністром уряду УНР, старший брат Сергій вступив до війська УНР. На жаль, українська державність похитнулася і зазнала поразки, тож батько зі старшим сином вимушені були виїхати в еміграцію, спочатку у листопаді 1920 року до Польщі у містечко Тарнів, а потім у квітні 1922-го – до Чехословаччини. У Польщі батько обіймав посаду заступника міністра шляхів, керував відповідним міністерством.

Мама разом з Оленою та її братом Андрієм (до речі, він також став поетом) залишилися в окупованому більшовиками Києві. З приходом більшовиків починається розруха, безгрошів'я, до того ж до Олени міцно причепився

Олена та Михайло Теліги

ярлик «петлюрівка». Щоб хоч якось зводити кінці з кінцями, мати продавала домашні речі, а Оленка, професорська донька, влаштувалася до Київського політехнічного інституту посильною. «З таємничою радісною усмішкою мила я підлогу і закопчене начиння, з такою ж усмішкою ганяла і розносила повістки або пиляла дрова, – писала Олена в листі до подруги – Наталі Лівицької-Холодної. – Коли ж кінчалася моя щоденна праця, тоді життя було мов квітка, що ледве починає розпускатися. Кожний вірш, образ, захід сонця, кожне миле обличчя і ніжне слово приймала моя душа гостро і здивовано. Весь світ був для мене, а я для всього світу».

Еміграція і нова батьківщина

Невдовзі мати Олени зрозуміла, що не зможе дати дітям якісну освіту. Для них і таких, як вони – освічених, інтелігентних, культурних – не було місця у більшовицькій радянській Україні. Навесні 1922 року вони залишають Київ і їдуть до Чехословаччини. Чеська столиця стала новою батьківщиною для Олени. Уряд дозволив українцям, що опинилися у вимушеній еміграції, мати свої навчальні заклади. Закінчивши підготовчі курси у Подєбрадах (українською Олена володіла слабо, оскільки розмовляла російською), вона стає студенткою історико-літературного відділу Українського вищого педагогічного інституту ім. М. Драгоманова у Празі. Тут Олена поринула у цікаве студентське життя, брала участь у літературних зустрічах, дискусіях, де познайомилася з Євгеном Маланюком, Наталією Лівицькою-Холодною, Олегом Ольжичем, а також з колишніми воїнами УНР, які також були студентами. Тут формуються та загартовуються її націоналістичні погляди, ідеї, переконання. На одному із заходів вона почула від якихось українофобів образливі слова щодо української мови. Олена спалахнула обуренням: «Ви, хами! Ця собача мова – моя мова! Мова мого батька та моєї матері. І я вас більше не хочу знати!» Відтоді вона більше не розмовляла російською. Думки, які молода поетеса проголошувала тоді на виступах, нині, крізь роки, є напрочуд актуальними та суголосними нашому сьогоденню. «На першому місці має бути конечність будити в народі свідомість окреміш-

eprasa.pl 69bf220dd8

ності від москалів, замуленої медоточивими фразами про братерство народів». Замість цього облудного гасла вона висувала ідею братерства в народі. Професор Юрій Бойко дуже точно і лаконічно сформулював, за що боролася Олена Теліга, – за духовну емансипацію народу.

Під час навчання Олена познайомилась зі своїм майбутнім чоловіком Михайлом Телігою – колишнім старшиною Українського війська, студентом Української господарської академії, бандуристом, який походив з давнього козацького роду, – щирим патріотом України. У серпні 1926 року вони одружились. Це було палке і романтичне кохання двох світочів національної думки. «Любов свобідна, Михайлику… Тільки така любов гарна, як у нас, коли вона не „каторга єгипетська", не обов'язок, а світле, радісне, вільне щастя! Любов неможлива без повного цілком довір'я. А я вам вірю безмежно», – так мудро і прогресивно Олена промовляла до свого чоловіка.

«Взір справжньої панської поезії»

1927 року Олена Теліга заявила про себе як літераторка. Окрім перших ліричних віршів, вона пише гострі статті «Якими нас прагнете?», «Сліпа вулиця», «Партачі життя», у яких увиразнює свої національні погляди, висловлює надію, що крах більшовизму допоможе відродити українську культуру. «Наша українськість не підлягає під жодні вітри, не йде на жодні компроміси», – так окреслювала непохитність своїх поглядів Олена. Вона друкується в часописі «Літературно-Науковий Вісник», редактором якого був літературознавець та ідеолог українського націоналізму Дмитро Донцов. Він першим високо оцінив її поетичний талант. «Оригінальна в образах та ідеях, цілісна, як рідко хто інший; елегантна у формі своїх віршів; горда в наставленні до життя – вона лишила нам взір справжньої панської поезії в найкращім значенні слова, поезії, позбавленої всього вульгарного, простацького… З'явилась вона, спалахнула і згоріла на тяжкім та сірім, потім криваво-червонім небі війни й революції, неначе блискуча зірка, лишаючи яскраве світло по собі, яке палахкотітиме нащадкам».

У 1929 році Олена разом з чоловіком переїжджає до Варшави, вони багато працюють, щоб вижити в еміграції. У найскрутніші моменти життя вони навіть підпрацьовують у варшавських ресторанах – Михайло як музикант і співак, а Олена – як танцівниця. Згодом їй вдалося влаштуватись вчителькою початкових класів в українській школі. Попри постійні нестатки, Олена Теліга завжди мала елегантний вигляд. Любила красивий одяг, робила макіяж і зачіску, а доповнював її образ неодмінний вишуканий капелюшок. Лірика Олени Теліги сповнена дещо пророчих мотивів – перебуваючи у Варшаві, вона склала вірш «Поворот» про своє повернення до Києва, «щоб злитися знову зі своїм народом». Кожен рядок пронизаний щемливою тугою за рідним краєм, передчуттям очікуваної зустрічі, тієї світлої, урочистої миті й водночас розпачу та болю.

І те, що мрією було роками,
Все обернеться в дійсність і можливість, –
Нам буде сонцем кожний кущ і камінь
У ці хвилини – гострі і щасливі!

У вірші «Лист», звертаючись до Бога, просила для себе «гарячої смерті, а не холодного вмирання». За життя не було надруковано жодної книжки Олени Теліги. Всі книги вийшли вже посмертно – «Душа на сторожі», «Прапори духа», «На чужині».

Вибір не на життя, а на смерть

У Польщі Олена Теліга зустрілася зі своїм давнім приятелем Олегом Ольжичем, натхненним поетом, громадським діячем, активістом національного руху. Саме ця зустріч стала вирішальною у її подальшій діяльності. Вона почала активно працювати: готувала ідеологічні матеріали, складала тексти для листівок, виступала на зборах. Це була небезпечна, але цікава робота. На тлі такої активної діяльності Олена дедалі частіше згадувала про Київ – місто свого дитинства і юності, яке з неймовірною магнетичною силою притягувало її. Тож 22 жовтня 1941 року разом з письменником Уласом Самчуком вона прибуває до омріяного міста. Її охопили щемливі й водночас тривожні відчуття. Це було вже не її місто: «Проїздила знайомим Святошином, але… не було знайомих облич; усі обличчя – сумні й замкнуті, замість радісної батьківщини – почорнілі й похилені Караваївські дачі, як символ загальної опущености. Обшарпана Політехніка, неплеканий парк, де проходили дитячі забави. Усе не так… Усе нове…» Поетеса організувала й очолила Спілку українських письменників, почала редагувати журнал «Літаври» – додаток до газети «Українське Слово». Ці часописи були глибоко просвітницькими: знайомили своїх читачів з творчістю поетів і письменників, яких замовчували в Україні, оскільки їх було репресовано або розстріляно. Кияни мали змогу дізнатися про українських митців еміграції. На шпальтах видань друкувалися твори Ольжича, Самчука, Мосендза, Маланюка. Почастішали доноси у гестапо через те, що Теліга принципово не друкувала статті про нові порядки фюрера. Деяких співробітників часопису було вже заарештовано. Поступово нависала загроза і над Оленою. Але вона, відчуваючи свою відповідальність і маючи неймовірно високий рівень жертовності та патріотизму, відрізала: «Ще раз із Києва на еміграцію не поїду! Не можу…» Це був вибір не на життя, а на смерть.

9 лютого 1942 року вона востаннє пішла до Спілки письменників – гестапо зробило там засідку. Чоловік Михайло під час арешту Олени сказав, що він теж письменник, аби бути поруч… Для усіх прийдешніх поколінь це взірець високої сили посвяченості та жертовності, що крізь роки закарбовується й увічнюється. 21 лютого 1942 року у Бабиному Яру Олену Телігу розстріляли фашисти. У гестапо вона перебувала в камері №34, де пізніше знайшли напис, зроблений її рукою: «Тут сиділа і звідти йде на розстріл Олена Теліга». Доля відміряла їй лише 35 років…

Тільки через 50 років після смерті ім'я Олени Теліги згадали офіційно з метою увічнення її пам'яті. 1993 року її іменем названо вулицю у Києві вздовж меморіалу «Бабин Яр». 2000 року було засновано Міжнародну літературно-мистецьку премію. Першою її лауреаткою стала всесвітньо відома поетеса Ліна Костенко. 2009 року відкрили пам'ятник на території Київської політехніки. 2017 року на території Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр» у Києві відбулося відкриття ще одного пам'ятника Олені Телізі. Твори Олени Теліги введені до шкільної програми з української літератури.

Український письменник Євген Маланюк писав, що особистість цієї жінки була більша за її літературну спадщину: «Вона вся була якимось протестом проти сірости, безбарвности, нудоти життя... Це була людина, яка хотіла радости, і ще раз радости з королівськими значеннями цього слова». ●

eprasa.pl 69bf220dd8

42 Лемківска Ватра

ПРОГРАМА

19.07.2024 – П'ЯТНИЦЯ

13.00 – Торжественне розпаліня 42 Лемківской Ватри
Юрій Тафійчук – майстер пастирских інструментів; Верховина (Україна)

13.15 – Юж ідеме з гори, накривайте столи
● **Лемкус** – фольковий ансамбль; Ярошівка (Польща)
● **Благовіст** – церковний хор; Криниця (Польща)
● **Кришталь** – Театрально-танцювальний ансамбль загальноосвітньої школи № 4 в Лігниці імені Богдана Ігора Антонича; Лігниця (Польща)
● **Собор** – вокальний квартет; Зимна Вода (Україна)
● **Калина** – вокальний квартет; Стропків (Словаччина)

16.00 – Заспівайме собі, най буде весело
● **Бойківчанка** – вокальне тріо; Калуш (Україна)
● **Студенька** – ансамбль пісні і танцю; Калуш (Україна)
● **Розмарія/Київські гудаки** – жіночий вокальний ансамбль/дитячий інструментальний ансамбль; Київ (Україна)
● **Карпатска фантазія** – музика лемків, бойків і гуцулів на гушлях і фортепіано; Марюш Мончак, Міхал Басіста (Канада/Польща)

17.00 – Такой іщи не било!
Презентація книжки Ґражини Бетлей-Фурман «Лемківска кухня з Ріпок. Частуйтеся!»

17.30 – Заграй мі гудачку на тонку струночку
● **Іван Сенюк** – фольклорний ансамбль; Куля (Сербія)
● **Карпатія** – фольклорний ансамбль; Бітля (Україна)
● **Калина** – фольклорний ансамбль; Інджія (Сербія)
● **Шаравари** – фольковий ансамбль; Ґурово-Ілавецке (Польща)
● **ЗаЖиве** – поп-рок гурт; Кошалін (Польща)

20.00 – Най сой витанцюю свої млади часи
● **Ягоди** – театрально-музичний гурт; Львів (Україна)
● **Бурян** – фольковий ансамбль; Горлиці (Польща)
● **Тераборсук** – фольк-роковий ансамбль; Пряшів (Словаччина)
Забава до білого рана…

ПРОСТІР СЛОВА
14:30-15:30 – Служки до шиткого – Йоанна Куцєль-Фридришак – авторска стріча, модерує Анна Бас
16:00-17:00 – Повивухи – Сабіна Якубовска – авторска стріча; модерує Маня Стшелецка
17:15-18:15 – Дідички. Што поєднувало дворски пані з селянками – Марта Стшелецка – авторска стріча; модерує Анна Бас
18:30-19:30 – Абакановіч. Травма і слава – д-р Павел Коваль PAN (TBC) – авторска стріча; модерує Святослав Ґаль

СТРІЧИ В ХИЖИ
14:00 – Таємниці дерева. О інструментах і їхніх творцях – Єжи Квасьни Нагач, Роберт Начас, Марко Теслюк – тематична стріча. Модерує Михайло Притула
15:30 – Лемківски співанки зо Святкови – авторска стріча з Васильом Баволяком; інтерв'ю з Томашем Квоком, Уршулою та Вєславом Жизновськима; модератор: Мар'яна Кріль
17:00 – Пастирство в Карпатах – Марцін Врубель
18:00 – Лемківски народни колядки і щедрівки – авторска стріча з д-р Вікторійом Гойсак. Модерує Григорій Суханич

ВАТРОЧКА
15:00 – Лемківске оріґамі – Тетяна Янбукова, Христина Янава
16:30 – Рисуваня по кратерах – Тетяна Янбукова, Христина Янава

МАЙСТЕРНЯ
13:30 – Карпатски глечики – Тетяна Ґамбітова
15:00 – Гуцульска писанка – Ірина Кузьменко
17:30 – Гуцульска біжутерія – Ганна Герчук

XXVIII ЛЕМКІВСКА СПАРТАКІАДА
14:00-17:00 – Футбольний турнір/гри і забави з м'ячом (залежно од кількости і віку охочих)
17:30-18:00 – Конкурс «Доїня корови»

ПРОСТІР ОБРАЗУ
п'ятниця – субота – неділя
Галерея Лемківской ватри в хижи і галерея в пленері
Будете могли позерати на виставки:
● «**Лемківщина – традиція писана кирилицьом**»; автор: д-р Анна Барнат
● «**О поетові Якові Дудрі з Лоси в 130 річницю уродин**»; автор: Василь Шлянта
● **Виставка конкурсних робіт «Лемківщина очима дитини»**
Ґастрономічна галя
● «**Вісем штирі Мірко**» – тематична виставка о житю і творчости Мирослава Нагача створена на основі архіву Товариства ім. Мірка Нагача «Білий Сокіл»

ЗВУКОВЕ СТУДІО – ГОЛОСИ МИНУЛОГО
Голоси минулого – 72 години
Лиш за собом гнешній час і пірний в голоси предків в спеціальні зрихтуваним шпихліри…
п'ятниця, субота, неділя | 13.00–18.00
Сипанец при хижи
Слухати буде можна: архів звукових записів Радіо Лемко, звукови записи Романа Райнфуса, приватний архів звукових записів. Записи вибрав: Григорій Суханич

20.07.2024 – СУБОТА

10.30 – Вшануваня жертв акції «Вісла» в Місци пам'яти
● **Лемковина** – ансамбль пісні і танцю; Львів (Україна)
11.00 – Привитаня гости 42 Свята лемківской культури
Наданя нагород «Вірний предкам»
● **Юрій Тафійчук** – майстер пастирских інструментів; Верховина (Україна)
● **Думка** – ансамбль пісні і танцю Комплексу шкіл з українском мовом навчаня; Ґурово-Ілавецке (Польща)
13.00 – Ей заграйте гудаки
● **Лемковина** – ансамбль пісні і танцю; Львів (Україна)
● **Свидницки Геліґонкаре** – чоловічий фольклористичний ансамбль; Свидник (Словаччина)
● **Кришталь** – Театрально-танцювальний ансамбль загальноосвітньої школи номер 4 в Лігниці імені Богдана Ігора Антонича; Лігниця (Польща)
● **Тоя** – вокально-інструментальний ансмабль; Ольштин/Оструда (Польща)
Ансамбль народних інструментів з перемиской школи – «Шашкевичівки» (Польща)
● **Ручай** – дитячо-молодіжний ансамбль; Горлиці (Польща)
● **Оберіг** – театр пісні; Тернопіль (Україна)
● **Ансамбль бандуристок з перемиской школи** – «Шашкевичівки» (Польща)
● **Карпатія** – фольклорний ансамбль; Бітля (Україна)
16.00 – Прийшли зме Вас веселити
● **Кичера** – ансамбль пісні і танцю; Лігниця (Польща)
● **Лемківский Перстеник** – ансамбль пісні і танцю; Горлиці (Польща)
● **Поґраніче** – ансамбль пісні і танцю; Тилич (Польща)

eprasa.pl 69bf220dd8

● **Аркан** – ансамбль народного танцю з перемиской школи – «Шашкевичівки» (Польща)
● **Думка** – ансамбль пісні і танцю Комплексу шкіл з українском мовом навчаня; Ґурово-Ілавецке (Польща)
18.30 Конкурс «Містер Лемковини»
● **ЛемДжаз** – джазовий ансамбль; Горлиці (Польща)
20.00 – Танцюю, танцюю, ніжки ня не болят
● **Стропков'яні** – фольковий ансамбль; Стропків (Словаччина)
● **Кульбаба** – фольк-роковий ансамбль; Вроцлав (Польща)
● **Пацикі з Франека** – етно-поп ансамбль; Івано-Франківськ (Україна)
● **Демай** – фольковий ансамбль; Ґромадка (Польща)
Забава до білого рана…

ПРОСТІР СЛОВА
13:30-14:30 – Гайда – Маня Стшелецка – авторска стріча; модерує: Ґражина Бетлей-Фурман
14:45-15:45 – Камені мусіли засвистіти. Вимазуване минуле Підляшшя – Анета Примака-Онішк – авторска стріча; модерує Йоанна Куцєль-Фридришак
16:15-17:45 – Понад усе. Стратегічне польско-українске партнерство – д-р Павел Коваль PAN (TBC), д-р габ. проф. Андрій Шептицький UW – тематична стріча; модерує: Петро Тима
18:00-19:00 – Ріка дітинства – Анджей Стасюк – авторска стріча; модерує Святослав Ґаль

СТРІЧИ В ХИЖИ
13:00 – Лемківске коріня Меґ Раян зо села Ждиня – бесіда з Янушом Ст. Андрашом; модератор: Емілія Пиж
14:00 – Стріляня з пастирских корбичів – Євген Каркошка
16:00 – прем'єра фільму «Юрій Новосільський – православний бакциль в католицкім дому»; сценарист Богдан Гук, режисер Адам Бортновський
17:00 – Творчіст Юрія Новосільського – дискусійний панель – інтерв'ю професора Анджея Беднарчика, професора Ґжеґожа Штвертня, Адама Бортновського; модератор: Богдан Гук
20:00 – «Палімпсести» – Роман Гавран співає поезію Василя Стуса; коментар до текстів і контекстів: д-р Ольга Кіх-Маслей

ВАТРОЧКА
10:00 – Квілінґ – Тетяна Янбукова, Христина Янава
11:00 – Поштівка з ватри – Тетяна Янбукова, Христина Янава
12:00 – Стріча з боцаном Фецком – д-р Єлизавета Вансач
1**5:00 – Фай по свому – лемківскій для діти** – Оксана Грабан

МАЙСТЕРНЯ
13:00 – Біжутерія гірских жінок – Марія Бариш
15:00 – Оригінальна гуцульска писанка – Ольга Колиняк
17:30 – Бескидски глиняни ангели – Тетяна Ґамбітова
19:00 – Презентація пастирских інструментів з Верховини – Юрій Тафійчук

XXVIII ЛЕМКІВСКА СПАРТАКІАДА
13:00-17:00 – Шаховий турнір
14:00-19:00 – Волейбольний турнір
14:00-15:00 – Пастирски гри і забави
17:00-17:30 – «Моя–твоя» – конкурс різаня дров

ПРОСТІР ОБРАЗУ
п'ятниця – субота – неділя
Галерея Лемківской ватри в хижи і галерея в пленері
Будете могли позерати на виставки:
● **«Лемківщина – традиція писана кирилицьом»**; автор: д-р Анна Барнат
● **«О поетові Якові Дудрі з Лоси в 130 річницю уродин»**; автор: Василь Шлянта
● Виставка конкурсних робіт «Лемківщина очима дитини»
Ґастрономічна галя
● **«Вісем штирі Мірко»** – тематична виставка о житю і творчости Мирослава Нагача створена на основі архіву Товариства ім. Мірка Нагача «Білий Сокіл»

ЗВУКОВЕ СТУДІО – ГОЛОСИ МИНУЛОГО
Голоси минулого – 72 години
Лиш за собом гнешній час і пірний в голоси предків в спеціальні зрихтуваним шпихліри…
п'ятниця, субота, неділя | 13.00–18.00
Сипанец при хижи
Слухати буде можна: архів звукових записів Радіо Лемко, звукови записи Романа Райнфуса, приватний архів звукових записів. Записи вибрав: Григорій Суханич

21.07.2024 – НЕДІЛЯ

12.00 – Заспівайме собі двома голосами
● **Юрій Тафійчук** – майстер пастирских інструментів; Верховина (Україна)
● **Семерацка Ружа** – репрезентаційний ансамбль Об'єднання лемків (Польща)
● **Лемковина** – ансамбль пісні і танцю; Львів (Україна)
● **Студенька** – ансамбль пісні і танцю; Калуш (Україна)
● **Кичерка** – ансамбль пісні і танцю; Лігниця (Польща)
● **Лемківский Перстеник** – ансамбль пісні і танцю; Горлиці (Польща)
14.00 – Конкурс рецитації і співу
15.00 – Співаночки мої, де ж я вас подію
● **Барвинок** – вокальний ансамбль; Краків (Польща)
● **Іван Сенюк** – фольклорний ансамбль; Куля (Сербія)
● **Думка** – ансамбль пісні і танцю Комплексу шкіл з українском мовом навчаня; Ґурово-Ілавецке (Польща)
● **Калина** – фольклорний ансамбль; Інджія (Сербія)
● **Вовча зграя** – молодіжний роковий ансамбль; Перемишль (Польща)
16.30 – Оголошиня результатів конкурсу «Лемківщина оком дітини»
16.45 – До наступного Свята лемківской культури
● **Собор** – вокальний квартет; Зимна Вода (Україна)
● **Капеля Збєрана** – фольковий ансамбль; Краків (Польща)
● **Кичера** – ансамбль пісні і танцю; Лігниця (Польща)
18.00 – Торжественне загашиня 41 Лемківской ватри

СТРІЧИ В ХИЖИ
13:30 – О поетові Якові Дудрі з Лоси в 130 річницю уродин – Василь Шлянта
14:30 – Україна для Польщи – збірка фільмів

МАЙСТЕРНЯ
13:00 – Презентація пастирских інструментів з Верховини – Юрій Тафійчук

ВАТРОЧКА
12:00 – Стріча з боцаном Фецком – д-р Єлизавета Вансач
14:00 – Конкурс рецитації і співу – головна сцена

ПРОСТІР ОБРАЗУ
п'ятниця – субота – неділя
Галерея Лемківской ватри в хижи і галерея в пленері
Будете могли позерати на виставки:
● **«Лемківщина – традиція писана кирилицьом»**; автор: д-р Анна Барнат
● **«О поетові Якові Дудрі з Лоси в 130 річницю уродин»**; автор: Василь Шлянта
● **Виставка конкурсних робіт «Лемківщина очима дитини»**
Ґастрономічна галя
● **«Вісем штирі Мірко»** – тематична виставка о житю і творчости Мирослава Нагача створена на основі архіву Товариства ім. Мірка Нагача «Білий Сокіл»

ЗВУКОВЕ СТУДІО – ГОЛОСИ МИНУЛОГО
Голоси минулого – 72 години
Лиш за собом гнешній час і пірний в голоси предків в спеціальні зрихтуваним шпихліри…
п'ятниця, субота, неділя | 13.00–18.00
Сипанец при хижи
Слухати буде можна: архів звукових записів Радіо Лемко, звукови записи Романа Райнфуса, приватний архів звукових записів. Записи вибрав: Григорій Суханич

eprasa.pl 69bf220dd8

«Я, Побєда і Берлін» – кінокомедія, дорожній, пригодницький фільм. Режисерка: Ольга Ряшина. Сценарій: Олексій Комаровський, Анатолій Крим, Ніна Шуліка. У головних ролях: Іван Бліндар, Володимир Гева, Марія Стопник. Музика: Кузьма Скрябін. Виробництво: Україна. Прем'єра відбулася 14 березня 2024 року. Тривалість: 104 хвилини.

Дарина ПОПІЛЬ

Неймовірна легкість літа і юності

Робота над стрічкою «Я, Побєда і Берлін» розпочалась ще у 2019-му. Її прем'єру планували на 2022 рік. Через повномасштабне вторгнення увесь процес затримався і фільм вийшов у прокат аж у 2024 році.

Кінострічка знята за дебютною прозовою книгою Андрія Кузьменка «Я, Побєда і Берлін» (2006). Фанати легендарного Кузьми та його гурту «Скрябін» вже давно чекали на екранізацію цього твору. Мрія здійснилась. Стрічка вже встигла викликати багато відгуків, в основному схвальних. До речі, український фільм можна подивитись у багатьох містах Польщі у мережі кінотеатрів «Helios».

Починається історія мальовничими краєвидами Львова та репетицією молодого гурту на даху будинку. Краса неземна, хоча зразу ж в голові мигає прагматична думка, але ж Львів – місто дощів. Хіба практично проводити музичні репетиції просто неба?

Але на те вона і юність, щоб приймати блискавичні та необдумані рішення. Що і робить головний герой, соліст рок-гурту Кузьма. За три дні до дебютного виступу він купує в місцевого художника за позичені в сусідки гроші дуже харизматичну і дуже стару автівку «Побєда». А опісля цього вирішує їхати нею з таким же самим відчайдухом-другом до Берліна. Колєга потребує водія та засобу пересування задля перевезення кумедних манекенів на продаж за кордоном. Тож заохочує Кузьму розповідями про те, що знає в Берліні чувака, який охоче виміняє раритетну «Побєду» на цілий «Мерседес». Кузьма, що страшно переживає за концерт і воліє відволіктись від думок, чи потрібна йому та музична кар'єра, чи краще навчитись робити якісь бізнеси, вирішує їхати.

У Кузьми є дівчина Барбара, яка дуже хоче, щоб він далі займався музикою, і ще вона мріє про червоні колготки. Тож головний герой їде за «Мерседесом», новими враженнями, колготками, їде, насамперед, за пригодою.

Ознайомившись з відгуками багатьох людей, які читали книгу, стає зрозумілим, що кінострічка багато в чому відрізняється від текстового оригіналу. Немало сцен чи поворотів є доданими або ж видозміненими. Книгу мені якось не випало нагоди прочитати, тож у цьому конкретному випадку вдається оцінювати фільм самостійно та неупереджено. Взагалі після трагічної загибелі Андрія Кузьменка довгий час морально було важко слухати композиції гурту і навіть дивитись інтерв'ю з Кузьмою. Фільм «Я, Побєда і Берлін» теж не одразу виникло бажання дивитись, але його легкість, веселість, безпосередність створює дуже добрий, приємний образ Кузьми. Чудово, що маємо тепер таке кіно, присвячене його світлій пам'яті.

Поринаючи у пригоди хлопців, постійно виникало відчуття, що сценарій фільму, його динаміка, насиченість дуже нагадують якусь іншу українську стрічку. А саме кіно за атмосферою схоже на комедію 2018 року «Секс і нічого особистого». У цьому фільмі багато пригод також розгортаються в європейській столиці, у Празі. Ну, а кінострічки схожі «за духом», адже мають спільну творчиню – режисерку Ольгу Ряшину.

Отже, безперечним плюсом пригод Кузьми та Барда, є така їхня якась, навіть попри не зовсім безпечні та позитивні моменти, легкість та безтурботність. Тут хочеться погодитись з блогером, актором Віталієм Гордієнком, який у своєму ютуб-проєкті «Загін кіноманів» ділиться враженнями про стрічку. Він зазначає, що коли український кінематограф береться за українські 90-ті, вони виходять чомусь завжди дуже похмурими, сірими, безнадійними та бандитськими. «Я, Побєда і Берлін» стає врешті тим приємним виключенням з правил, де все не так трагічно та сумно. Навіть бандюки чи рекет, які з'являються у фільмі, більше кумедні та не провокують відчуття загрози та страху.

Особливо зараз дуже хочеться позитиву на екранах, і ми безперечно отримаємо його від перегляду «Я, Побєда і Берлін». До речі, сам Віталій Гордієнко теж знявся у епізодичній ролі у фільмі. А ще у стрічці ви побачите зірку згаданого вище фільму «Секс і нічого особистого» та багатьох інших фільмів, відомого українського актора Романа Луцького, зміненого та замаскованого до непізнаваності.

Окремою реальністю фільму є музика. Тут якраз з творцем «Загону кіноманів» не зовсім хочеться погодитись. Віталій Гордієнко вважає, що музики у фільмі надто багато. Він навіть порахував, що практично кожні дві хвилини лунає якийсь трек «Скрябіна» у переспіві інших українських виконавців. Думаю, думки щодо пісень у фільмі будуть розбігатись. На мій погляд, їх точно не було заба-

eprasa.pl 69bf220dd8

гато. Але в деякі моменти подій і справді хотілось, щоб ці треки тематично були підібрані більше влучно.

Щодо пригод наших львівських відчайдухів – то не дуже хочеться спойлерити, особливо якщо ви також не читали книги. Важливо зазначити те, що Кузьма протягом усієї поїздки вагається: чи треба йому то музичне «аматорство», чи справді в нього щось з того всього вийде путнє? За іронією долі поїздка, що мала стати втечею від його, здавалось би, неперспективної музичної кар'єри, навпаки приводить його ще глибше і ближче до музики. «Бізнеси» в Берліні нашим героям трохи вдались, а трохи ні. По дорозі до успіху, червоних колготок і «Мерседесу» Кузьма та Бард вляпались, звісно, у – як би то ніжніше сказати – «інтернаціональний конфлікт». Але і тут з досить вже небезпечної ситуації вийшли сухими з води. Така якась вдача у наївного, романтичного Кузьми, доля його то трошки копає в одне місце, а то мило йому всміхається.

На долю і так вже побитої життям «Побєди» також випали непрості перипетії, але у підсумку вона щаслива, мабуть, що більше не буде їздити по ямистих українських дорогах та пхатись через гори і доли по закордонах. Машинка залишилась доживати своє гідне життя у берлінських багатіїв.

Хлопці ж, попри низку труднощів, повернулись до Львова на «Мерседесі», з колготками і навіть з новою гітарою. Основне ж, Кузьма повернувся з вірою у те, що музика – то його покликання. На концерт встигли, і він вдався на славу.

Фільм простий, наївний, добрий. Не розтягнутий, не нудний. Можна придертись до того, чому, наприклад, зі Львова герої їхали до кордону через Карпати, якщо шлях насправді туди зовсім інший та ближчий. Але ж усім зрозуміло, що нам хотіли показати неймовірні, мальовничі, карпатські краєвиди. Для глядача закордонного такі деталі будуть взагалі несуттєвими.

Окремо варто сказати декілька слів про гру головного актора Івана Бліндара. Неозброєним оком видно, як добре він попрацював, щоб втілитись у роль юного Кузьми. Особливо вражає манера його розмови. Моментами видавалось, що це справжній Андрій Кузьменко промовляє з екрану.

Допоки стрічку ще можна переглянути в кінотеатрах, щира рекомендація – відвідати фільм. Легкий присмак ностальгії за юністю, безтурботністю, авантюрністю вам гарантований. ●

ОГОЛОШЕННЯ

Єднаємося у скорботі та молитві
з Романом Петрецьким та усією родиною
з приводу смерті найдорожчої мами

бл. п. Марії Петрецької
(з дому Тхір)

Марія народилася в селі Улюч, що на Сяніччині. Виховувалася батьками в любові до української культури та греко-католицької церкви.
У горезвісному 1947 році розділила долю десятків тисяч українців та була насильно вигнана разом з мамою Іриною з рідних земель на т.зв. «повернуті землі». Довгі роки разом з чоловіком Іваном проживала у Пєшкові, де вони разом важко працювали в сільському господарстві та виховували четверо дітей: Івана, Ірину, Романа і наймолодшого Ярослава, прищеплюючи їм любов до української мови, прадідівських земель й України, незважаючи на несприятливі на той час життєві обставини.
Останні роки життя провела в Бартошицях.
Покійна Марія дочекалася 7 онучок, 2 онуків та 7 правнуків, яким завжди дуже раділа.
1 червня 2024 року, проживши 87 років, після дволітньої важкої недуги, була покликана Всевишнім до вічності у присутності усіх своїх дітей.
Нехай чужа пєшковська земля, у якій Покійна спочила, буде їй пухом, як рідна з Улюча.
Вічна Їй пам'ять!

Родина Тхірів з Ґурова-Ілавецького
та друзі з Репеді і Туринського

Пам'ятаймо про Явожно

Управа гуртка ОУП та Парафіяльна душпастирська рада УГКЦ у Катовицях повідомляють,
що в суботу, 21 вересня 2024 року, о 10:00 в Явожні, в лісі біля пам'ятника відбудеться Божественна Літургія та Панахида в намірені жертв Центрального табору праці в Явожні.
Сердечно запрошуємо всіх небайдужих до участі у спільній молитві.

Організатори

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 2000 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 69bf220dd8

Łemkowska
Watra na wypasie!
w **Zdyni**

42

Лемківска
Ватра на випасі!
в **Ждині**

19-21.07.2024

zagrają | заграют:

Patsyki z Franeka	**Пацики з Франека**
Yahody	**Ягоди**
Teraborsuk	**Тераборсук**
Coo	**баба**
Stropkoviani	**Стропков'яні**
Burjan	**Бур'ян**
Demaj	**Демай**

Organizator

DOFINASOWANIE ZE ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA

Patronat honorowy

PANI HANNY WRÓBLEWSKIEJ MINISTRY KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

DOTACJA CELOWA W RAMACH DZIAŁALNOŚCI NA RZECZ MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH ORAZ JĘZYKA REGIONALNEGO

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

DOFINASOWANE ZE ŚRODKÓW MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO POCHODZĄCYCH Z FUNDUSZY PROMOCJI KULTURY – PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU CELOWEGO

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Ukrainy

Ambasada Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej

Projekt zrealizowano przy wsparciu

MAŁOPOLSKA

Współpraca

GORLICE MIASTO SMAKU

Muszynianka

Patronaty medialne

TVP3 KRAKÓW

Gorlice.tv

GAZETA Krakowska

radio krakow.pl

Ватра

Наше Слово

eprasa.pl 69bf220dd8